

บันทึกท้ายพระราชบัญญัติ

พระราชบัญญัติการบริหารงานและการให้บริการภาครัฐผ่านระบบดิจิทัล พ.ศ. ๒๕๖๒

ความเป็นมา

สภานิติบัญญัติแห่งชาติ มีมติรับหลักการแห่งร่างพระราชบัญญัติการบริหารงานและการให้บริการภาครัฐผ่านระบบดิจิทัล พ.ศ. ในวาระที่หนึ่ง ในคราวประชุม ครั้งที่ ๒/๒๕๖๒ เป็นพิเศษ วันศุกร์ที่ ๑๑ มกราคม ๒๕๖๒ และตั้งกรรมาธิการวิสามัญขึ้นคณะหนึ่ง จำนวน ๑๗ คน เพื่อพิจารณารายละเอียด โดยกำหนดแปรญัตติภายใน ๑๕ วัน กำหนดเวลาพิจารณา ๔๕ วัน (ครบกำหนดวันที่ ๒๔ กุมภาพันธ์ ๒๕๖๒) เมื่อคณะกรรมาธิการวิสามัญพิจารณาเสร็จแล้วรายงานต่อประธานสภาฯ เมื่อวันที่ ๑๕ กุมภาพันธ์ ๒๕๖๒ จากนั้น ในคราวประชุมสภานิติบัญญัติแห่งชาติครั้งที่ ๑๙/๒๕๖๒ เป็นพิเศษ วันพฤหัสบดีที่ ๒๘ กุมภาพันธ์ ๒๕๖๒ ที่ประชุมได้พิจารณารายละเอียดในวาระที่สองเรียงตามลำดับมาตรา และลงมติในวาระที่สามเห็นชอบร่างพระราชบัญญัตินี้ในวันเดียวกัน โดยเห็นสมควรประกาศใช้เป็นกฎหมาย เห็นชอบด้วยกับข้อสังเกตของคณะกรรมาธิการวิสามัญและส่งร่างพระราชบัญญัตินี้ไปยังนายกรัฐมนตรี เมื่อวันที่ ๖ มีนาคม ๒๕๖๒ เพื่อนำขึ้นทูลเกล้าฯ และประกาศใช้เป็นกฎหมายต่อไป

ประกาศใช้ในราชกิจจานุเบกษา เล่ม ๑๓๖ ตอนที่ ๖๗ ก วันที่ ๒๒ พฤษภาคม ๒๕๖๒ หน้า ๕๗

วันเริ่มใช้บังคับ ตั้งแต่วันที่ ๒๓ พฤษภาคม ๒๕๖๒ เป็นต้นไป

ผู้รักษาการ นายกรัฐมนตรี

เหตุผลในการประกาศใช้

ปัจจุบันเทคโนโลยีได้มีความก้าวหน้าและเป็นส่วนหนึ่งในวิถีชีวิตและการประกอบธุรกิจของประชาชน ซึ่งในการบริหารงานและการให้บริการภาครัฐที่ผ่านมามีได้นำเทคโนโลยีมาใช้ในการพัฒนาให้เกิดประสิทธิภาพและอำนวยความสะดวกแก่ประชาชนได้อย่างเต็มที่และโดยที่รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย บัญญัติให้มีการปฏิรูปประเทศด้านการบริหารราชการแผ่นดินโดยให้มีการนำเทคโนโลยีที่เหมาะสมมาประยุกต์ใช้ในการบริหารราชการแผ่นดินและการจัดทำบริการสาธารณะ และให้มีการบูรณาการฐานข้อมูลของหน่วยงานของรัฐทุกหน่วยงานเข้าด้วยกันเพื่อให้เป็นระบบข้อมูล เพื่อประโยชน์ในการบริหารราชการแผ่นดินและเพื่ออำนวยความสะดวกให้แก่ประชาชน สมควรให้มีกฎหมายในการขับเคลื่อนให้เกิดการปฏิรูปการบริหารราชการแผ่นดินและการบริการประชาชนตามบทบัญญัติแห่งรัฐธรรมนูญ และเพื่อยกระดับการบริหารงานและการให้บริการภาครัฐให้อยู่ในระบบดิจิทัล อันจะนำไปสู่การเป็นรัฐบาลดิจิทัลที่มีระบบการทำงานและข้อมูลเชื่อมโยงกันระหว่างหน่วยงานของรัฐอย่างมั่นคงปลอดภัย มีประสิทธิภาพ รวดเร็ว เปิดเผยและโปร่งใส รวมทั้งประชาชนได้รับความสะดวกในการรับบริการและสามารถตรวจสอบการดำเนินงานของหน่วยงานของรัฐได้ จึงจำเป็นต้องตราพระราชบัญญัตินี้

สรุปสาระสำคัญของพระราชบัญญัติ

พระราชบัญญัติการบริหารงานและการให้บริการภาครัฐผ่านระบบดิจิทัล พ.ศ. ๒๕๖๒ มีบทบัญญัติทั้งสิ้น ๒๐ มาตรา สาระสำคัญสรุปได้ดังนี้

๑. กำหนดบทนิยาม (มาตรา ๓)

“ดิจิทัล” หมายความว่า เทคโนโลยีที่ใช้วิธีการนำสัญลักษณ์ศูนย์และหนึ่งหรือสัญลักษณ์อื่นมาแทนค่าสิ่งทั้งปวง เพื่อใช้สร้างหรือก่อให้เกิดระบบต่าง ๆ เพื่อให้มนุษย์ใช้ประโยชน์

“รัฐบาลดิจิทัล” หมายความว่า การนำเทคโนโลยีดิจิทัลมาใช้เป็นเครื่องมือในการบริหารงานภาครัฐและการบริการสาธารณะโดยปรับปรุงการบริหารจัดการและบูรณาการข้อมูลภาครัฐและการทำงานให้มีความสอดคล้องและเชื่อมโยงเข้าด้วยกันอย่างมั่นคงปลอดภัยและมีธรรมาภิบาล เพื่อเพิ่มประสิทธิภาพและอำนวยความสะดวกในการให้บริการประชาชน ในการเปิดเผยข้อมูลภาครัฐต่อสาธารณชน และสร้างการมีส่วนร่วมของทุกภาคส่วน

“หน่วยงานของรัฐ” หมายความว่า ราชการส่วนกลาง ราชการส่วนภูมิภาค ราชการส่วนท้องถิ่น รัฐวิสาหกิจ องค์การมหาชน รัฐสภา ศาล องค์กรอิสระตามรัฐธรรมนูญ องค์กรอัยการ สถาบันอุดมศึกษาของรัฐ และหน่วยงานอิสระของรัฐ

“สำนักงาน” หมายความว่า สำนักงานพัฒนารัฐบาลดิจิทัล (องค์การมหาชน)

๒. กำหนดให้หน่วยงานของรัฐจัดให้มีการบริหารงานและการจัดทำบริการสาธารณะในรูปแบบและช่องทางดิจิทัล โดยมีการบริหารจัดการและการบูรณาการข้อมูลภาครัฐและการทำงานให้มีความสอดคล้องกัน และเชื่อมโยงเข้าด้วยกันอย่างมั่นคงปลอดภัยและมีธรรมาภิบาลโดยมุ่งหมายในการเพิ่มประสิทธิภาพและอำนวยความสะดวกในการให้บริการและการเข้าถึงของประชาชนและในการเปิดเผยข้อมูลภาครัฐต่อสาธารณะ และสร้างการมีส่วนร่วมของทุกภาคส่วน (มาตรา ๔)

๓. กำหนดให้มีแผนพัฒนาระบบรัฐบาลดิจิทัลเพื่อกำหนดกรอบและทิศทางการบริหารงานภาครัฐ และการจัดทำบริการสาธารณะในรูปแบบของเทคโนโลยีดิจิทัลที่สอดคล้องกับวัตถุประสงค์ตามพระราชบัญญัตินี้ ยุทธศาสตร์ชาติและแผนระดับชาติที่เกี่ยวข้อง โดยหน่วยงานของรัฐต้องดำเนินการตามแผนพัฒนาระบบรัฐบาลดิจิทัล และต้องจัดทำหรือปรับปรุงแผนปฏิบัติการหรือแผนงานของหน่วยงานของรัฐให้สอดคล้องกับแผนพัฒนาระบบรัฐบาลดิจิทัล พร้อมทั้งส่งแผนปฏิบัติการหรือแผนงานดังกล่าวให้สำนักงานพัฒนารัฐบาลดิจิทัล (องค์การมหาชน) ทราบด้วย (มาตรา ๕)

๔. กำหนดให้มีคณะกรรมการพัฒนาระบบรัฐบาลดิจิทัล ประกอบด้วย นายกรัฐมนตรีเป็นประธาน กรรมการ กรรมการโดยตำแหน่ง กรรมการผู้ทรงคุณวุฒิตามพระราชบัญญัตินี้กำหนด และผู้อำนวยการสำนักงานเป็นกรรมการและเลขานุการ โดยคณะกรรมการฯ ทำหน้าที่จัดทำแผนพัฒนาระบบรัฐบาลดิจิทัล เสนอต่อคณะรัฐมนตรีเพื่อพิจารณาอนุมัติ กำหนดนโยบาย หลักเกณฑ์ วิธีการ และมาตรฐานในการบริหารงาน และการให้บริการภาครัฐผ่านระบบดิจิทัลตามพระราชบัญญัตินี้ ตลอดจนกำกับและติดตามให้หน่วยงานของรัฐ มีการดำเนินการให้เป็นไปตามแผนพัฒนาระบบรัฐบาลดิจิทัล อนึ่ง ประธานกรรมการ กรรมการ หรืออนุกรรมการ ได้รับเบี้ยประชุมหรือค่าตอบแทนของตามหลักเกณฑ์ที่คณะรัฐมนตรีกำหนด (มาตรา ๖ ถึงมาตรา ๙)

๕. กำหนดให้สำนักงานพัฒนารัฐบาลดิจิทัล (องค์การมหาชน) ทำหน้าที่เป็นหน่วยงานกลางในการอำนวยความสะดวก สนับสนุน และส่งเสริมการดำเนินงานเกี่ยวกับการบริหารงานและการให้บริการภาครัฐผ่านระบบดิจิทัล และทำหน้าที่อำนวยความสะดวกและสนับสนุนการปฏิบัติงานตามที่คณะกรรมการพัฒนาระบบรัฐบาลดิจิทัล มอบหมาย รวมทั้งรับผิดชอบงานธุรการและวิชาการของคณะกรรมการพัฒนาระบบรัฐบาลดิจิทัล (มาตรา ๑๐)

๖. กำหนดให้หน่วยงานของรัฐมีหน้าที่ต้องจัดทำข้อมูลตามภารกิจให้อยู่ในรูปแบบข้อมูลดิจิทัล จัดทำกระบวนการหรือการดำเนินงานทางดิจิทัลเพื่อการบริหารราชการแผ่นดินและการให้บริการประชาชน จัดให้มีระบบการรับชำระเงินจากประชาชนผ่านระบบดิจิทัลเพิ่มอีกช่องทางหนึ่ง จัดให้มีระบบการพิสูจน์และยืนยันตัวตนทางดิจิทัล จัดให้มีมาตรการหรือระบบรักษาความมั่นคงปลอดภัยในการเข้าสู่บริการดิจิทัลของหน่วยงานของรัฐ จัดให้มีการพัฒนาทักษะบุคลากรภาครัฐให้มีความรู้ความสามารถในการดำเนินงานด้านการบริหารงานและการให้บริการภาครัฐผ่านระบบดิจิทัล โดยต้องมีการทบทวนและประเมินแผนการ

ดำเนินงาน นโยบาย และแนวทางปฏิบัติเกี่ยวกับการบริหารงานและการให้บริการภาครัฐผ่านระบบดิจิทัลของหน่วยงานของรัฐอย่างน้อยปีละหนึ่งครั้ง (มาตรา ๑๒)

๗. กำหนดให้มีการแลกเปลี่ยนหรือเชื่อมโยงข้อมูลดิจิทัลระหว่างหน่วยงานของรัฐตามหลักเกณฑ์และวิธีการที่คณะกรรมการพัฒนาระบบรัฐบาลดิจิทัลกำหนด รวมทั้งกำหนดหน้าที่หน่วยงานของรัฐผู้รับข้อมูลดิจิทัลให้ดูแลรักษาข้อมูลและใช้ข้อมูลโดยไม่ทำให้สาระสำคัญของข้อมูลดังกล่าวผิดจากความเป็นจริง โดยมีศูนย์แลกเปลี่ยนข้อมูลกลางแห่งชาติในสำนักงานพัฒนารัฐบาลดิจิทัล (องค์การมหาชน) ทำหน้าที่ในการประสานและสนับสนุนการแลกเปลี่ยนข้อมูลและเชื่อมโยงข้อมูลระหว่างหน่วยงานของรัฐและหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง (มาตรา ๑๑ ถึงมาตรา ๑๕)

๘. กำหนดให้หน่วยงานของรัฐสามารถขอเชื่อมโยงข้อมูลส่วนบุคคลจากหน่วยงานของรัฐแห่งอื่นที่มีข้อมูลส่วนบุคคลในความครอบครอง เพื่อนำมาวิเคราะห์หรือประมวลผลได้ (มาตรา ๑๖)

๙. กำหนดให้หน่วยงานของรัฐเปิดเผยข้อมูลตามกฎหมายว่าด้วยข้อมูลข่าวสารของราชการในรูปแบบดิจิทัลต่อสาธารณะ โดยต้องให้ประชาชนทั่วไปสามารถเข้าถึงได้อย่างเสรีและไม่เสียค่าใช้จ่าย โดยมีศูนย์กลางข้อมูลเปิดภาครัฐในสำนักงานพัฒนารัฐบาลดิจิทัล (องค์การมหาชน) ทำหน้าที่ประสานข้อมูลจากหน่วยงานของรัฐและเปิดเผยแก่ประชาชน และข้อมูลที่น่ามาเปิดเผยดังกล่าวต้องเป็นไปในแนวทางและมาตรฐานเดียวกันตามที่คณะกรรมการพัฒนาระบบรัฐบาลดิจิทัลกำหนด (มาตรา ๑๗ และมาตรา ๑๘)

๑๐. ในวาระเริ่มแรก กำหนดให้สำนักงานพัฒนารัฐบาลดิจิทัล (องค์การมหาชน) ดำเนินการให้มีศูนย์แลกเปลี่ยนข้อมูลกลางตามมาตรา ๑๕ เป็นการชั่วคราวแต่ไม่เกินสองปี เมื่อครบกำหนดระยะเวลาดังกล่าวให้คณะกรรมการพัฒนาระบบรัฐบาลดิจิทัลพิจารณาความจำเป็นและเหมาะสมเกี่ยวกับหน่วยงานของรัฐที่จะมาดำเนินการเกี่ยวกับศูนย์แลกเปลี่ยนข้อมูลกลาง ทั้งนี้ ในกรณีที่คณะกรรมการฯ เห็นควรให้หน่วยงานของรัฐแห่งอื่นใดทำหน้าที่แทนสำนักงาน ให้เสนอแนวทางการดำเนินการโอนภารกิจ งบประมาณ ทรัพย์สินและหนี้สิน ภาระผูกพัน และบุคลากรไปยังหน่วยงานของรัฐแห่งอื่นนั้นต่อคณะรัฐมนตรีเพื่อพิจารณา (มาตรา ๑๙)

นางวนิดา อินทรอำนวย / จัดทำ